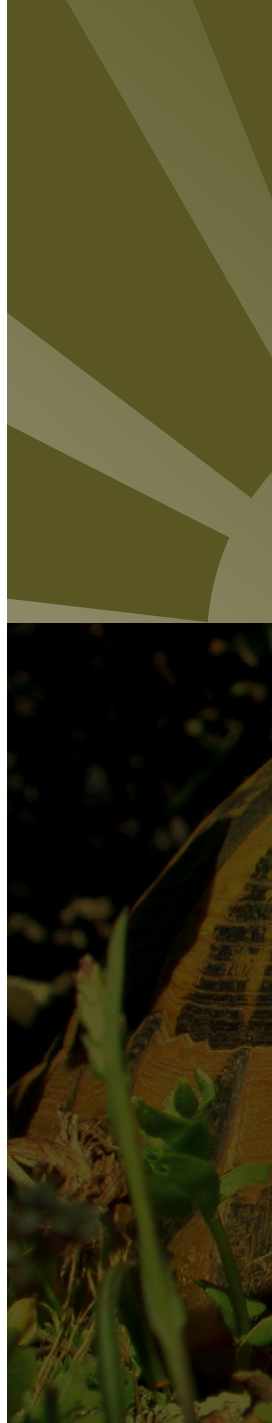

Национални црвени листи во Република Северна Македонија

Египетски мршордец: *Merulop lagopus*; Загрозен*
Автори на фотографиј © Shutterstock / Allwee

Постигнувањето на заштита на биолошката разновидност преку создавање и ефикасно управување со заштитени подрачја и интегрирање на биолошката разновидност во планирање на користење на земјиштето

Канцеларијата на Обединети Нации (ОН) за животна средина и Министерството за животна средина и просторно планирање го спроведуваат Проектот „Постигнувањето на заштита на биолошката разновидност преку создавање и ефикасно управување со заштитени подрачја и интегрирање на биолошката разновидност во планирање на користење на земјиштето“, финансиран од Глобалниот Фонд за животна средина (ГЕФ).

Целта на проектот е да се промовира заштитата на биолошката разновидност во земјата преку три главни компоненти:

1. Проширување на мрежата на заштитени подрачја и нивно поврзување
2. Зголемување на ефективностa во управувањето со биолошката разновидност
3. Интегрирање на планирањето на користење на земјиштето и биолошката разновидност

Паша Петровиќ, Близу засенат*
Автори на фотографија: Environmental Protection Institute of Serbia

Промовирање на зачувувањето на биолошката разновидност во Република Северна Македонија

Поради варијацијата во климатските, топографските и геолошките карактеристики, Северна Македонија е богата со биолошка разновидност која обезбедува низа екосистемски услуги. Државата е дел од поширокиот медитерански регион и трета најбогата во светот од аспект на биолошка разновидност. За жал, притисоците врз биолошката разновидност се зголемуваат поради интензивниот социо-економски развој на државата во комбинација со други регионални процеси.

Ефективноста во управувањето со биолошката разновидност може да се подобри во голема мера преку фокусирање на приоритетните видови, кои обично се избираат врз основа на нивото на загрозеност, ендемизам, културната вредност и други критериуми. Црвената листа на загрозени видови на Меѓународната унија за заштита на природата (International Union for Conservation of Nature – IUCN) е меѓународно признаена алатка која го проценува ризикот од истребување на видовите и може да помогне во приоритизација на истите.

Полное тело - *Brachynoceratopus* - *Halskany zacetnat*
Андрей Нагорный © Shutterstock / Tatphoto

Со поддршка на процесот на изработка на националните црвени листи, IUCN им помага на партнерите во проектот во зголемување на знаењето за зачувување на биолошката разновидност и подигнување на капацитетите на стручните лица и носителите на одлуки. Процесот на развој на Црвена листа опфаќа процена на достапноста на податоците, обука на проценувачи за Црвена листа, поддршка во управување со податоците, како и водење на процесот на изработка на националните црвени листи за бројни таксономски групи.

Оваа брошура придонесува кон втората проектна компонента на два начини. Прво, истата ја презентира глобалната Црвена листа на IUCN, принципите и намената во обезбедување основни податоци; и второ, ја нагласува улогата што може да ја имаат националните црвени листи во ефикасното зачувување на биолошката разновидност во Северна Македонија.

Црвената листа на загрозени видови на IUCN

е најсеопфатниот светски извор на информации за статусот на зачувување на видовите растенија, габи и животни и нивната добросостојба.

Нашата цел е да се обезбеди зачувување на биолошката разновидност преку информации и анализи за светските видови, вклучувајќи закани, статус и трендови.

"Црвената листа на IUCN не потсетува дека природата станува ранлива. Знаеме дека ефективното зачувување може да даде извонредни резултати, спасувајќи видови од исчезнување, но истовремено обезбедувајќи и добросостојба за локалните заедници. Меѓународната заедница мора итно да ги засили напорите за заштита, ако сакаме да ја обезбедиме оваа разновидност која секојдневно не одржува, инспирира и не зачудува."

Ингер Андерсен, генерален директор на Меѓународната унија за заштита на природата (IUCN)

За Црвената листа на IUCN

Царски орел (*Aquila heliaca*) Ранлив*
Автори на фотографии © Shutterstock / belizar

За Црвената листа на IUCN

Црвената листа на IUCN е богата збирка информации за закани, еколошки критериуми/барања и живеалишта и видови, како и активности за зачувување за да се намалат или спречат исчезнувањата.

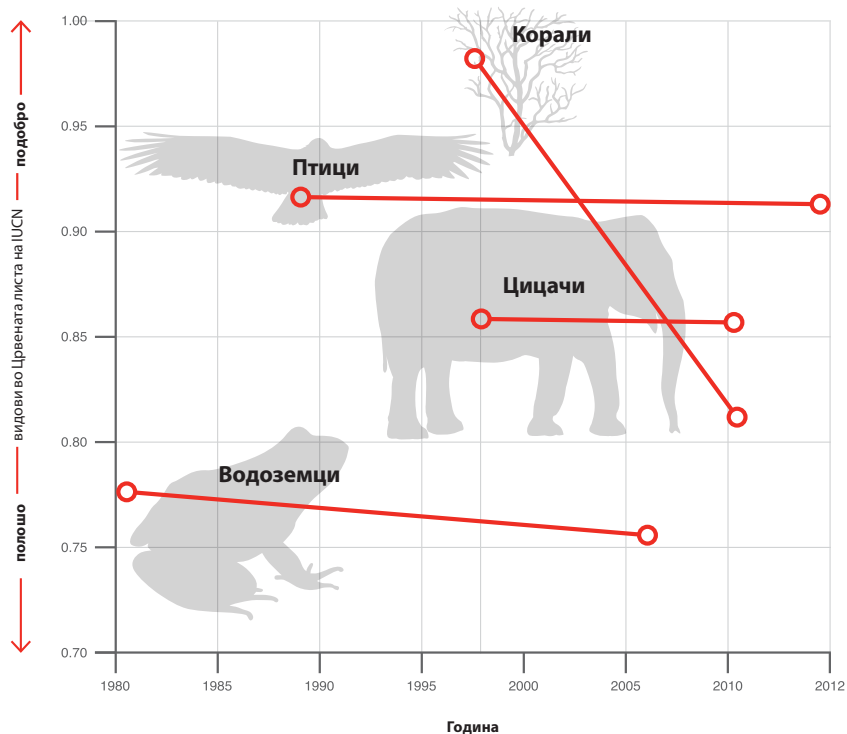
Се заснова на објективен систем за процена на ризикот од истребување на видот врз основа на минати, сегашни и проектирани закани.

Процените на видовите се спроведуваат по стандардизиран процес со користење строги категории и критериуми на Црвената листа на IUCN, обезбедувајќи највисоки стандарди за научно документирање, управување со информации, стручен преглед и оправдување.

Постојат осум категории на Црвената листа на IUCN, кои се засноваат на критериумите поврзани со трендот, големината, структурата на популацијата на видовите и нивната распространетост. Видовите идентификувани како критично загрозувани, загрозувани или ранливи, потпаѓаат во општа категорија - засегнати.

За Црвената листа на IUCN

Индекс на Црвената листа на IUCN

Индексот на Црвена листа на IUCN (ИЦЛ) открива трендови во ризикот на исчезнување на видовите и обезбедува индикатор што го користат властите за следење на напредокот во постигнувањето на целите за намалување на загубата на биолошката разновидност.

Индексот на Црвена листа беше усвоен од Обединетите нации како еден од индикаторите на Милениумските цели 2030 за одржлив развој - Цел 15 (живот и земјиште).

Индексот се пресметува врз основа на реалните промени во категориите на Црвената листа на IUCN, за сите оценувани видови во секоја таксономска група со тек на време. Намалувањето на вредноста на индексот значи дека очекуваната стапка на изумирање се зголемува (односно дека стапката на загуба на биолошката разновидност се зголемува).

Нагорен тренд или зголемување на вредноста на индексот значи дека постои намалување на очекуваната идна стапка на изумирање на видовите (односно намалување на стапката на загуба на биолошката разновидност).

На Црвената листа на IUCN се проценети повеќе од 93,500 видови*. Оваа бројка ги вклучува повеќето од познатите видови водоземци, птици, цицачи, слатководни риби од фамилијата Cichlidae, тропски морски риби од фамилијата Chaetodontidae, крокодили, слатководни ракови и шампи; групери; голосемениците или голосемените растенија (вклучувајќи цикади и четинари); јастозите; мангровите; морските желки; риби папагали од фамилијата Scaridae; коралите што градат гребени; морските треви; морските змии; ајкулите и ражите; туната и марлините; и смоквички; камењарчиња; кактуси; магнолии; камелеони; и конусни полжави.

Резултатите се вознемирувачки со неколку видови групи кои се соочуваат со сериозна закана од исчезнување.

„Услугите и економската вредност што ги обезбедуваат видовите се незаменливи и од суштинско значење за нашата добросостојба. Освен ако не живееме во рамките на ограничувањата утврдени од природата и одржливо управуваме со нашите природни ресурси, се повеќе видови ќе бидат турнати кон истребување. Ако ја игнорираме нашата одговорност, ќе го компромитираме сопствениот опстанок“

д-р Џејн Сمارт,
директор, Програма за глобални видови на IUCN.

36%

од цикадовидните
растенија се
загрозени

Eucopelates laevifolius – Критично загрозен

41%

од водоземците
се загрозени

Pseudophilautus tanu – Загрозен

33%

од коралите што
градат гребени се
загрозени

Acropora palmata – Критично загрозен

40%

од четинарите
се загрозени

Neocallitropsis pancheri – Загрозен

25%

од цицачите
се загрозени

Tarsius tupaia – Критично загрозен

13%

од птиците се
загрозени

Mergus octosetaceus – Критично загрозен

Партнерство во контекст на Црвената листа на IUCN

Да работиме заедно за заштита

Црвената листа на IUCN е направена и се раководи преку Програмата на глобални видови на IUCN, Комисијата за преживување на видовите (SSC) и Партнерство на [Црвената листа на IUCN](#).

Партнери на Црвената листа на IUCN – Arizona State University; BirdLife International; Botanic Gardens Conservation International; Conservation International; NatureServe; Royal Botanic Gardens, Kew; Sapienza University of Rome; Texas A&M University; и Zoological Society of London.

„Црвената листа на IUCN ни кажува каде треба да бидеме загрижени и каде се итните потреби за да се направи нешто со цел да се спречи уништувањето на овој свет. Тоа е поставената цел на која се фокусираат лицата кои работат на зачувување“

сер Дејвид Атенборо.

Како се користи Црвената листа на IUCN?

Насочување кон научни истражувања

Научните списанија редовно се повикуваат на Црвената листа на IUCN. Исто така, секоја година многубројни статии ги разгледуваат вредностите на Црвената листа на IUCN и упатуваат на нејзиниот значаен придонес во планирање на активностите за зачувување. Преземањата на податоците од Црвената листа на IUCN од веб-страницата покажуваат дека научните работници од истражувачките институции низ светот секојдневно ги користат податоците од Црвената листа за истражувачки цели.

Информирање за политиките и за конвенциите

Црвената листа на IUCN се користи за информирање во врска со одлуките кои се донесени во рамките на мултилатералните договори за животна средина. Истата често се користи и како водич за ревидирање на прилозите кон некои договори, како што се Конвенцијата за меѓународна трговија со загрозени видови (CITES) и Конвенцијата за миграциски видови (CMS).

Процените за слатководни видови во рамките на [Црвената листа на IUCN](#), исто така придонесоа во работата на Рамсар Конвенцијата, при изборот на подрачја кои се значајни за биолошката разновидност на овие видови.

Црвената листа на IUCN ќе придонесе за функционирање на Меѓувладината платформа за научна политика за биолошка разновидност и екосистемски услуги (IPBES-Intergovernmental science-policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) и зајакнување на научно-политичката соработка за биолошка разновидност и екосистемските услуги, а во насока на олеснување во донесување на одлуките.

Како се користи Црвената листа на IUCN?

Податоците од Црвената листа на IUCN се користат за известување и за мерење на напредокот кон исполнување на целите за биолошка разновидност од Аичи, усвоени од владите на Конференцијата на потписниците на Конвенцијата за биолошка разновидност (КБР) 2010 - особено Цел 12: До 2020 да се спречи истребувањето на познати загрозени видови, особено оние чија популација е во најголемо опаѓање, како и да се одржи и подобри нивниот статус на зачувување.

Стратегиска цел на КБР	Целите од Аичи за 2020 година	Црвена листа на IUCN	
А. Да се посвети внимание на основните причини за губење на биолошката разновидност, преку вклучување во програмите на владата и на општеството.	1. Јавната свест е зголемена.	✓	
	2. Признаени се вредностите на биолошката разновидност.		
	3. Стимулациите се реформирани.	✓	
	4. Промовирани се одржливо производство и потрошувачка.	✓	
Б. Намалување на директните притисоци врз биолошката разновидност и промовирање одржлива употреба.	5. Губењето на живеалиштата е намалено.	✓	
	6. Одржливо управување со рибарството.	✓	
	7. Одржливо управување (земјоделство, аквакултура и шумарство).		
	8. Загадувањето е намалено.	✓	
	9. Борба против инвазивни туѓи видови.	✓	
	10. Притисоците врз ранливите екосистеми, под влијание на климатските промени или киселоста на океаните, се минимизирани.	✓	
	В: Подобрување на статусот на биолошката разновидност преку зачувување на екосистемите, видовите и на гените.	11. Заштитените подрачја се зголемени.	
		12. Истребувањето е спречено.	✓
		13. Генетската разновидност се одржува.	✓
14. Екосистемите се обновуваат и се чуваат.		✓	
15. До 2020 година издржливоста на екосистемите е подобрена.		✓	
Г. Зголемување на придобивките за секој од биолошката разновидност и од екосистемските услуги.	16. Протоколот од Нагоја за пристап до генетски ресурси и за фер и правично сподедување на придобивките што произлегуваат од нивното искористување е во сила.		
	Д. Подобрување на имплементацијата преку партиципативно планирање, управување со знаењето и градење капацитети.	17. Развиени се националните стратегии за биолошка разновидност и акциски планови.	✓
		18. Традиционалното знаење се почитува и се рефлектира во спроведувањето на Конвенцијата.	✓
		19. Знаењата и технологиите се подобрени и споделени.	✓
		20. Финансиските ресурси се зголемени.	

Црвената листа на IUCN покажува каде треба да се преземат мерки за спасување на составните делови на природата од исчезнување. Со тоа се обезбедува директен начин да се пренесат потребите на биолошката разновидност во процесите на донесување одлуки, преку обезбедување богатство од корисни информации за видовите.

Влијание врз распределбата на ресурси

Глобалниот фонд за животна средина (ГЕФ) ги вклучува информациите од Црвената листа на IUCN во рамката на распределбата на ресурсите уште од 2008 година. Други фондации и инструменти за финансирање, како што се Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF), SOS – Save our Species и Mohamed bin Zayed Species Conservation Fund, исто така, ги користат резултатите од процените на Црвената листа на IUCN за да ги насочат своите инвестиции во зачувување.

Информирање за планирање на зачувувањето

Неколку методи за планирање на зачувувањето ја користат Црвената листа на IUCN за да се идентификуваат важни области за зачувување, вклучувајќи: Значајни подрачја за птици, Значајни подрачја за растенија и Алијансата за нула истребени подрачја. На пример, еден од критериумите што мора да го исполни Алијансата е тие да содржат најмалку еден вид загрозен или критично загрозен видови наведени во Црвената листа на IUCN.

Напредок во донесувањето одлуки

Црвената листа на IUCN може да помогне во постапките за оцена на влијанијата врз животната средина. Богатството на информации за живеалиштата и заканите за видовите се користи во плановите за управување со биолошката разновидност и плановите за рехабилитација на подрачјата. Комбинирањето на анализите за планирање на зачувувањето со информации за заканите од Црвената листа на IUCN, исто така, доведе до партнерства со индустријата, со цел да се истражат можностите за намалување на негативното влијание врз биолошката разновидност и да се промовира поодржливо производство. Иницијативите на петрохемиската, рударската, агрегатната и финансиската индустрија, како што се Нето позитивен импакт (NPI) и Без нето-загуба, имаат корист од пристап до информации за распространувањето на видовите и нивниот статус на зачувување.

Свест и образование

Новите информации од Црвената листа на IUCN генерираат значителен медиумски интерес што резултира со стотици статии на интернет, печатени весници, телевизија, радио и специјализирани списанија; подигнување на јавната свест за заканите кон видовите и поголемите еколошки проблеми. Мрежите на зоолошките градини, аквариумите и ботаничките градини ја поддржуваат Црвената листа на IUCN со вклучување на статусот од Црвената листа на IUCN на нивните знаци за информации за видовите. Веб-страницата на Црвената листа на IUCN (www.iucnredlist.org), исто така, редовно се користи од страна на едукатори и ученици од сите возрасти.

Здравствена заштита

Информациите за распространување на Црвената листа на IUCN често се користат од истражувачите во здравствениот сектор за да ги разгледаат дистрибуциите на видовите за кои се знае или за кои постои сомнеж дека се вектори на болести кај човекот и кај домашните животни, а во насока на развој на модели за предвидените идни појави на болести. Црвената листа на IUCN, исто така, помага да се нагласат лековитите растенија што неодржливо се користат, за да се осигура дека можат да се применат соодветни мерки за зачувување на тие видови.

Активности за зачувување

Акцијата за заштита обезбедува резултати. Многу видови од Црвената листа на IUCN се спасени од исчезнување преку програми за заштита базирани на научни сознанија. Подолу се презентирани неколку примери избрани за да се илустрира ширината на успешни интервенции што се извршени низ целиот свет.

Валеријан (*Centranthus trinervis*)

Ова растение е ендемичен вид на Корзика (медитерански остров) и е загрозоено главно од човечки влијанија, рекреативни активности, како што се планинарење и пасење од кози. Живеалиштето на овој вид сега е вклучено во мрежата Натура 2000 и се управува на начин кој е поволен за зачувување на овој вид. Опремата за качување по карпите е отстранета, а Конзерваториум на крајбрежје (Conservatoire du Littoral) го купи подрачјето каде е присутен овој вид за да се зачува популацијата на видот. Во 2011 година овој вид беше симнат од ниво на критично загрозоен на ниво на **загрозоен**.

Црнонозеста ласица (*Mustela nigripes*)

За овој вид се сметало дека исчезнал во дивината во 1996 година. Програмата за размножување во заробеништво, иницирана во 1985 година од Министерството за лов и риболов на Вајоминг, во соработка со Службата за лов и риболов на САД, резултирала со повеќе од 6.000 породени ласици во заробеништво. Ласиците повторно се воведени во западните држави на САД и во Мексико. Во 2008 година овој вид беше преоценет на Црвената листа на IUCN како **загрозоен**. Тековното зачувување е од суштинско значење за продолжување на нивното закрепнување.

Сината игуана од Кајманските острови (*Cyclura lewisi*)

Лоцирана само на Кајманските острови, оваа игуана е сериозно загрозоена од донесените видови (како што се диви кучиња, мачки и стаорци) и од конверзија на живеалиштата. Во почетокот на 90-тите години на 20 век се верувало дека дивата популација е помала од 25 примероци. Програмите за зачувување, како што се одгледување во заробеништво, резултираа со ослободување на повеќе од 600 животни во три заштитени подрачја, каде се контролираат дивите предатори. Иако се уште наведени како **критично загрозоени**, перспективата е добра поради широката конзерваторска работа.

Сапроксилна бубачка (Saproxylic Beetle) (*Cucujus cinnaberinus*)

Овој инсект е присутен низ поголемиот дел од Европа. Главните закани се деградација или губење на квалитетот на живеалиштата, како и фрагментација и зголемување на изолацијата на популациите на бубачката. Таа е наведена во Додаток II од Бернската конвенција и во Прилог II и IV од Директивата за живеалишта на ЕУ, а е законски заштитена и во многу земји. Со подобра заштита на живеалиштата, овој инсект го проширува своето распространување во централна Европа, иако се уште се намалува нејзината присутност во околните региони. Во 2010 година таа беше симната од ранлива категорија на ниво на **близу засегнат**.

Азиски ибис (*Nipponia nippon*)

Азискиот ибис историски се гнездел во рускиот Далечен Исток, Јапонија и во Кина. Популацијата на видот брзо опаѓала од крајот на 19 век поради деградацијата на живеалиштата за гнездење и хранење, прекумерното ловeње и употребата на агрохемикалии кај оризовите полиња, што предизвикува намалување на изобилството на пленот на овој вид. Во 80-тите години на 20 век беа донесени прописи за забрана на сечење дрвја, употреба на агрохемикалии во оризови полиња и употреба на огнено оружје за лов. Дрвја со гнезда, исто така, се прогласени за државна сопственост и заштитени. Започнати се програми за одгледување во заробеништво и за реинтродукција, а пуштените птици успешно се размножуваат. Во 2000 година овој вид беше симнат од критично загрозен на ниво на **загрозен**.

Австралискиот липан (*Prototroctes maraena*)

Ендемични во Австралија, овие слатководни риби треба да мигрираат кон и од морето, во рамките на својот животен циклус. Поставувањето бариери, како што се брани и каскади, намалувањето на квалитетот на водата и конкуренцијата од донесената кафеава пастрмка, имаат големо влијание врз популациите во некои речни системи. Сега во фокусот на голем број мерки за зачувување, популацијата почна да заздравува, а во 2009 година овој вид беше симнат од ниво ранлив на **загрозен**.

Национални црвени листи

Глобалната Црвена листа на загрозени видови на IUCN™ е најавторитативната листа за светскиот статус на зачувување на видовите. Меѓутоа, политиката за зачувување на видовите вообичаено се развива на национално ниво. Бидејќи ризикот од истребување на видовите често не е од ист карактер во целиот нивен глобален ареал, изработката на националните црвени листи за проценување на ризикот од истребување обезбедува дополнителни информации кои се директно применливи врз националната политика за зачувување. На пример, националните црвени листи можат да обезбедат информации за листи на национално заштитени видови или присуството на загрозени видови во одредено подрачје може да се искористи за заштита на живеалиштата и на екосистемите.

Накратко, националните црвени листи можат да им помогнат на земјите преку:

Утврдување статус и трендови за зачувување на видовите;

Идентификување на видовите или екосистемите под најголема закана;

Информирање за планирање на зачувување и поставување приоритети за видовите и за подрачјата;

Интегрирање на вредностите на биолошката разновидност во процесите на развој и планирање;

Известување во контекст на меѓународни конвенции и директиви на ЕУ;

Подигнување на свеста за загрозените видови;

Истакнување поголеми недоследности во знаењето и разбирањето на екологијата и зачувувањето на видовите.

Силата на националните црвени листи е во обезбедувањето јасен, повторлив метод за собирање на овие информации и нивно користење, со цел да се приспособат идентификуваните решенија на специфичните закани за биолошката разновидност.

Веб-страницата www.nationalredlist.org дава преглед на националниот процес на изработка на црвени листи и состојбата со постојните национални црвени листи за сите земји во светот.

Црвени листи во Република Северна Македонија

Познато е дека во Северна Македонија живеат повеќе од 22.500 видови габи, растенија и животни. Ризикот од истребување за повеќе од 1.100 од нив е проценет на глобално ниво, што резултира со 110 видови кои се наведени како загрозени на глобалната Црвена листа на IUCN¹. Сепак, многу видови се соочуваат со повисок ризик од исчезнување во Северна Македонија отколку на глобално ниво.

На пример, жолтата водна лилија (*Nuphar lutea*) се наведува на глобално ниво во категорија на најмалку засегната, но се смета дека е под закана во Северна Македонија. За жал, процена во рамките на национална црвена листа за овој вид сè уште не е достапна.

---

¹ Црвена листа на загрозени видови на IUCN™ 2017-2

Повеќе од 1.000 видови (и потенцијално многу повеќе) во Северна Македонија се ендемични за земјата: целата нивна глобална популација живее во Северна Македонија. Тоа значи дека земјата има глобална одговорност да ги следи состојбите на овие видови и да го спречи нивното истребување. Всушност, процените од националната црвена листа за овие видови се истовремено и глобални процени.

Балкански рис, Lynx balcanicus: Критично задрезан*
Автори на фотографијата © Shutterstock / animalphotography

Националниот Закон за заштита на природата ја пропишува изработката на националните црвени листи, користејќи ги категориите и критериумите на Црвената листа на IUCN. Иако до сега се изготвени неколку нацрт национални црвени листи (на пример, за скакулци, пеперутки и за габи), ризикот од истребување на повеќето видови во Северна Македонија не е проценет.

Црвените листи само укажуваат на ризикот од истребување и не се пренесуваат директно во листите со приоритети за зачувување на видовите. Иако ризикот од истребување е од клучно значење за изборот на национални приоритетни видови, сепак треба да се земат предвид и меѓународните обврски, како и биолошките, културните и економските фактори. Во Северна Македонија, приоритетите и мерките за зачувување на видовите првенствено се дефинирани преку **'Листи на заштитеџи и строго заштитени диви видови'** – подзаконски акт донесен врз основа на Законот за заштита на природата, како и Националната стратегија за биолошка разновидност со акциски план (2018-2023) и Националната стратегија за заштита на природата со акциски план (2017-2027).

Планински мај, *Sideritis scabridica*, Бериш, Заселна*
Автор на фотографија: Shutterstock / Hrana

Бидејќи националниот статус на зачувување за повеќето видови не е проценет, видовите на овие листи моментално се избрани, земајќи ги предвид нивните глобални и регионални процени на Црвената листа, како и нивната важност за меѓународните конвенции и директивите на ЕУ. Националните црвени листи ќе овозможат ажурирање на овие листи на видови врз основа на национално релевантни процени на ризикот од истребување.

За повеќе информации, ве молиме контактирајте на

www.nationalredlist.org

www.iucnredlist.org

iucnredlist@iucn.org

Видови во Црвена листа на IUCN – Автори на фотографиии

Encephalartos laevifolius – © SANBI

Pseudophilautus tanu – © Milivoje Krvacac - Department of Biology and Ecology UNS

Acropora palmata – © Jan Paul Zegarra/USFWS Southeast

Neocalitropsis pancheri – © Mickael T Wikimedia Commons

Tarsius tumpara – © Geoff Deehan

Mergus octosetaceus – © Adriano Gambarini

Страница 1 од мапата за активности за зачувување – Автори на фотографиии

Centranthus trinervis – © Antonie van den Bos for www.aycronto.com

Cucujus cinnaberinus – © Goux Nicolas and Brustel Hervé

Nipponia nippon – © Andy Li, CC 2.0, NoDerivs

Mustela nigripes – © Michael Lockhart, USFWS, CC 2.0

Cyclura lewisi – © Peter J. Markham, Loretto, MN, CC 2.0, sharealike

Prototroctes maraena – © Gary Backhouse, DSE, Arthur Rylah Institute, CC 2.5

Дизајн: UnitGraphics.com (страници 1-7, 20-25, 27-28)

PlanningUnit.co.uk (страници 8-19, 26)

Оваа брошура е изработена во рамките на проектот „Постигнувањето на заштита на биолошката разновидност преку создавање и ефикасно управување со заштитени подрачја и интегрирање на биолошката разновидност во планирање на користење на земјиштето“, финансиран од ГЕФ, а го спроведуваат Канцеларијата на ОН за животна средина и Министерството за животна средина и просторно планирање. Основа за оваа брошура е оригиналната брошура на Црвената листа на IUCN. Таа е прилагодена да ги ажурира податоците и да додаде информации што се специфични за земјата, односно за Република Северна Македонија (од „Национални црвени листи“ натаму).

Означувањето на географските ентитети во оваа брошура и презентацијата на материјалот не подразбираат изразување на какво било мислење или став од страна на IUCN или други организации-учеснички, во врска со правниот статус на која било земја, територија или област или на нејзините власти, или, пак, во врска со разграничувањето на нејзините погранични области или самите граници.

*IUCN Red List of Threatened Species™ (2018-1)

Постигнувањето на заштита на биолошката разновидност преку создавање и ефикасно управување со заштитени подрачја и интегрирање на биолошката разновидност во планирање на користење на земјиштето

UN Environment

Vienna Programme Office
Secretariat of the Carpathian
Convention

Vienna International Centre
PO Box 500
A 1400 Austria
T + 43 1 26060 5796
unenvironment@unvienna.org
www.unep.org

IUCN

Regional Office for Eastern
Europe and Central Asia
Dr. Ivana Ribara 91
11073 Belgrade, Serbia
T +381 11 2272 411
ecaro@iucn.org
www.iucn.org/ecaro

Гаталница (Gyulaberg) Најмалку заесенат*
Автори на фотографии © Shutterstock / Edvard Mizsei

© IUCN 2019

